

Mevrouw E. Schippers
Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Utrecht, 28 januari 2014

Onderwerp: Kabinetsreactie op rapport Ombudsman

Geachte Minister Schippers,

Op 28 november 2013 zond u samen met de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie de Kabinetsreactie op het onderzoek van de Nationale Ombudsman naar de medische zorg voor vreemdelingen aan de Tweede Kamer. Vanuit het platform Breed Medisch Overleg (BMO) en de stuurgroep Lampion voelen we ons geroepen om enige kanttekeningen te plaatsen bij deze reactie, met name wat betreft het onderdeel Zorg op straat.

Wij zijn het eens met uw afwijzende reactie op de aanbeveling om een CVZ-zorgpas te verstrekken. Zo'n zorgpas zal inderdaad slechts schijnzekerheid bieden.

Met het systeem dat na invoering van de Koppelingswet bestaat, en dat met de invoering van artikel 122a Zvw is vereenvoudigd, voor de verlening van medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerbare vreemdelingen is op papier de toegang tot de zorg geregeld. In de Kabinetsreactie toont u weliswaar begrip voor de problemen die de Nederlandse systemen soms opleveren voor vreemdelingen, maar ziet u de oplossing voor die problemen toch iets te zonnig in.

Er zijn inderdaad diverse hulporganisaties werkzaam die zich onder andere bezig houden met het ondersteunen van illegaal in Nederland verblijvende personen bij hun vragen rondom medische zorg. Deze organisaties maken voor hun informerende en bemiddelende rol tussen ongedocumenteerde patiënten en zorgverleners en zorginstellingen vooral gebruik van vrijwilligers. Voor de enkele beroepskrachten waarover ze (soms) beschikken, en die dan ook nog een veel bredere taak hebben dan medische zorg, zijn deze organisaties afhankelijk van niet structurele subsidies en giften. Met grote regelmaat doet de vraag zich dan ook voor of de activiteiten wel gecontinueerd kunnen worden. Om u een inzicht te geven is in de bijlage een overzichtje gemaakt van de organisaties die tot de kernparticipanten van het BMO behoren. Veel steunorganisaties werken op plaatselijk niveau. Dat heeft zijn voordelen, maar betekent ook dat er in grote delen van Nederland geen organisaties zijn die de bemiddeling op zich nemen, terwijl daar wel ongedocumenteerde patiënten zijn. Het standpunt in de Kabinetsreactie dat één instantie die centraal actief bemiddelt, eerder ontoegankelijkheid in de hand werkt dan dat het deze hiermee oplost, delen wij dan ook niet. Zo'n centrale instantie kan de steunorganisaties bijstaan en ongedocumenteerde patiënten in gebieden zonder steunorganisaties informeren, steunen en indien nodig bemiddelen.

Met name de bemiddelende rol vraagt veel tijd van de steunorganisaties. De toegang tot de zorg wordt niet alleen belemmerd door onbekendheid van ongedocumenteerde personen illegalen met ons gezondheidssysteem, maar zeker ook door de onbekendheid van zorgverleners met de CVZ-regeling. Als voorbeeld kunnen we hier noemen dat nog zeer onlangs – uit een vraag aan een van onze organisaties - bleek dat de crisisdienst (GGZ) van een van de grote steden niet op de hoogte was van het bestaan van de CVZ-regeling, en ook niet van het feit dat de instelling waaronder deze crisisdienst valt, een contract heeft met het CVZ.

Dat het CVZ aangeeft dat zij belemmeringen en drempels niet kent, begrijpen wij. Het CVZ wordt, ook via haar telefoonlijn, namelijk benaderd door mensen die al begrijpen dat er zoiets als het CVZ met een CVZ-regeling bestaat. De steunorganisaties en Lampion hebben te maken met ongedocumenteerde patiënten en zorgverleners die daar juist geen weet van hebben. De eerdere evaluatie van artikel 122a Zvw en de jaarlijkse monitors van CVZ geven alleen inzicht in wél verleende zorg, maar niet in de níet verleende, soms geweigerde zorg. Dat is het probleem dat steunorganisaties aanvatten. Het is dan ook te kort door bocht om uit de evaluatie en monitors de conclusie te trekken dat er geen drempels voor de zorg voor ongedocumenteerden zijn. De steunorganisatie zijn er zeer druk mee om die drempels te slechten. Het is echter de verantwoordelijkheid van de overheid om goed toegankelijke zorg in de praktijk te waarborgen.

U wijst op de mogelijkheid om klachten over toegang of kwaliteit van de medische zorg relatief laagdrempelig te melden bij de IGZ. Vanuit het gezondheidssysteem bekeken kan dit juist zijn. Voor de ongedocumenteerde patiënten is die drempel wél hoog. Zij zijn, gezien hun juridische status, niet geneigd overheidsinstanties te vertrouwen. Zelfs zorgverleners bezien zij met enige achterdocht. En niet altijd onterecht. Zo heeft een tandarts een illegale patiënt die de rekening niet kon betalen, gedreigd hem bij de vreemdelingenpolitie aan te geven. U kunt zich voorstellen dat de neiging om over zo'n gedraging te klagen bij IGZ nihil is.

U schrijft aan het einde van de bijlage bij de brief: “Als al zou moeten worden opgeschaald en overleg nodig is met zorgverleners (vertegenwoordigd door onder meer Stichting Lampion) en zorgverzekeraars dan zal er gezamenlijk overleg tussen BMO en Lampion moeten plaatsvinden”. Dit is een voor ons onbegrijpelijke zinsnede. In de eerste plaats is het ons onduidelijk waarom overleg met zorgverzekeraars nodig zou zijn. Personen zonder geldige verblijfspapieren mogen zich immers niet verzekeren. Juist daarom is de regeling die nu vigeert in het leven geroepen. In de tweede plaats is het een misvatting dat zorgverleners worden vertegenwoordigd door Lampion (die overigens geen stichting is). Lampion is een netwerkorganisatie waarin een aantal landelijke organisaties samenwerkt om informatie over zorg aan illegalen te bundelen en zo o.a. zorginstellingen en zorgverleners te informeren over wetgeving, ontwikkelingen, knelpunten en oplossingen. Van de zijde van de zorgverleners nemen LHV, KNOV, GGD-N en KNCV Tuberculosefonds deel aan de stuurgroep vergaderingen van Lampion, maar het is niet zo dat de Stuurgroep deze organisaties vertegenwoordigt. GGZ-N is participant in Lampion, maar stemt niet in met deze reactie. Een groot aantal organisaties van zorgverleners neemt niet deel aan Lampion. In de derde plaats merken we op dat Lampion en BMO al met grote regelmaat samen overleggen. Hierin wordt gesproken over de zich voordoende problemen en wordt geprobeerd om daar oplossingen voor te vinden. Dit is een moeizaam karwei. Hoe dit overleg tot opschaling zou kunnen leiden is ons niet duidelijk. Voor de nodige opschaling zouden we graag wat hulp willen hebben, bijvoorbeeld van uw ministerie. Wij stellen een overleg hierover zeer op prijs.

Van deze brief zenden wij een afschrift naar de minister van Veiligheid en Justitie en de beide Kamercommissies.

Met de meeste hoogachting,

Mw. Mr. Ariëtte Reijersen van Buuren
(coördinator BMO)

Mw. Mr. Drs. Wil Voogt
(voorzitter LAMPION)

Contactadres BMO: Stichting LOS, Kanaalstraat 243, 3531 CJ Utrecht
Secretariaat Lampion, Postbus 13318, 3507 LH Utrecht